

آموزش

شناخت انواع بیمه (۶)

در شماره پنجم فصلنامه آسیا به منظور معرفی دو رشته بیمه‌های آتش سوزی و اشخاص بخش اول مطالب مربوط به این دو رشته به خوانندگان محترم ارائه شد. در این شماره بخش دوم مطالب مذکور به خوانندگان فصلنامه آسیا تقدیم می‌شود.

بیمه‌های آتش سوزی (۲)

- ارزیابی خطر:**
- بیمه‌گر جهت پوشش دادن خطر باید مورد بیمه و شدت خطری که آن را تهدید می‌کند بشناسد تا بر اساس آن نرخ حق بیمه مناسب را معین نماید. لازم به ذکر است که جهت ارزیابی خطر و تعیین نرخ حق بیمه تعرفه‌ای در اختیار بیمه‌گر است، لکن غالباً تعرفه حدود نرخ را تعیین می‌کند، از جمله تعرفه مورد عمل بیمه‌گران ایرانی که شامل حداقل نرخ‌هاست بنابراین نرخ صدور بیمه‌نامه خصوصاً بیمه‌نامه‌های با مبالغ بیمه‌ای بالا باید پس از بازدید از مورد بیمه و ارزیابی خطر صورت گیرد و طبیعی است همه موارد بیمه‌شدنی نمی‌توانند مشمول حداقل نرخ باشند.
- در ارزیابی از خطر مسائل زیر مطرح است:
- بازدید از محل مورد بیمه
  - البته بیمه‌گر اجباری به بازدید از محل مورد بیمه ندارد و می‌تواند با اتکاء به اطلاعاتی که بیمه‌گذار بنا به وظیفه قانونی خود در اختیار او می‌گذارد نسبت به قبول و یا عدم قبول بیمه تصمیم بگیرد و نرخ حق بیمه را معین کند ولی بازدید از مورد بیمه به خصوص اگر ارزش آن اهمیت داشته باشد و به ویژه در مورد بیمه‌های صنعتی بسیار مفید و به صلاح بیمه‌گذار و بیمه‌گر است. در بازدید از مورد بیمه به امور زیر توجه می‌شود:
  - نوع ساختمان و مصالح آن به این منظور که تشخیص داده شود ساختمان در مقابل حریق تا چه حد مقاومت دارد.
  - ممکن است اسکلت ساختمان از مصالح مقاوم باشد ولی سقف‌ها و پوشش‌های داخلی آن از مصالح سریع الاشتعال از قبیل چوب و یا
  - مواد پلاستیک باشد.
  - نوع مواد و کالاهای موجود با توجه به مواد آتش‌زائی که در تولیدات رنگی و یا پاک‌کننده‌ها به کار می‌رود.
  - نوع موتورها و ماشین آلات که با نیروی برق یا بنزین یا گازوئیل کار می‌کنند.
  - وضعیت دیوارهای جداکننده که ممکن است در داخل انبارها و یا سالن‌های کارخانه وجود داشته باشد.
  - وضعیت پنجره‌ها و کانال‌های تهویه.
  - تعداد طبقات و ارتفاع ساختمان و وجود یا عدم وجود آسانسور و پله فرار.
  - فواصل موجود بین بخش‌های مختلف یک مجموعه صنعتی یا مسکونی.
  - فاصله با ساختمان‌های مجاور و نوع فعالیت ساختمان‌های مجاور.

- وسایل اطفاء حریق که ممکن است با توجه به نوع اموال و تأسیسات از انواع آبی یا کفی باشد، همچنین میزان ذخیره آب و یا وجود چاه آب .
- بعضی از واحدهای صنعتی دارای تیم آتش نشانی کارآموده و امکانات مجهز هستند و دستورالعمل‌های ایمنی دقیقی دارند که در موارد خطر رعایت می‌کنند و آنچه بسیار مهم است نحوه نگهداری و آموزش طرز استفاده از آنهاست.

- امکان استفاده از تأسیسات اطفاء حریق عمومی - قاعدتاً از این نظر فاصله نزدیکترین پست اطفاء حریق و همچنین چگونگی دسترسی ماشینهای آتش نشانی به محل مورد بیمه مورد توجه قرار می‌گیرد.

● انتخاب خطر

پس از ارزیابی خطر نسبت به قبول بیمه یا رد آن اتخاذ تصمیم می‌شود. قاعدتاً می‌توان گفت نباید نتیجه ارزیابی خطر خودداری از پوشش آن باشد، زیرا اگر مورد بیمه‌ای فاقد وضعیت مطلوب باشد نرخ بالاتر از حد معمول را باید برای آن تعیین کرد. یعنی برای هر خطری نرخ و بهائی وجود دارد معهداً بیمه‌گر گاه به دلایل زیر از صدور بیمه‌نامه خودداری می‌کند :

الف - گاهی بیمه‌گر معتقد است با صرف هزینه‌ای معقول می‌توان سطح ایمنی مورد بیمه را به مقدار قابل ملاحظه بالا برد و از بیمه‌گزار می‌خواهد که توصیه‌های او را عمل کند. در صورت خودداری بیمه‌گزار از همکاری با بیمه‌گر او نیز از صدور بیمه‌نامه خودداری می‌کند تا احتمالاً بیمه‌گزار ناچار به قبول توصیه‌های مورد نظر بشود .

ب - ممکن است مورد بیمه‌ای که پیشنهاد شده در محلی باشد که بیمه‌گر قبلاً در آن

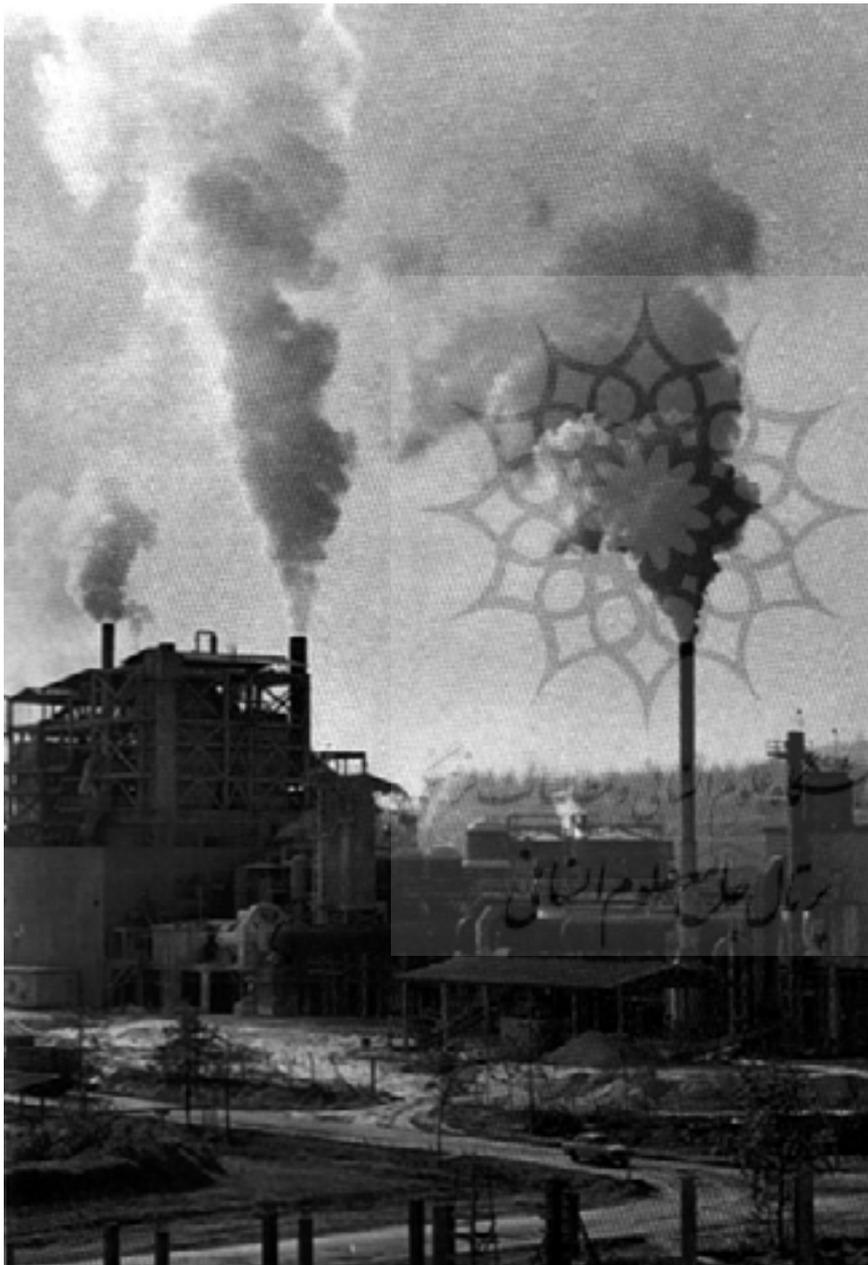
محل تعهدات سنگینی قبول کرده است و مایل به افزایش تعهد خود در آن محل نباشد. مثلاً آپارتمانی که در یک مجموعه قرار دارد و یا مغازه‌ای که در یک پاساژ و یا بازار واقع است و یا کالایی که در یک انبار عمومی نگهداری می‌شود.

ج - گاه بیمه‌گر به حسن نیت بیمه‌گزار و یا به مدیریت آن اعتماد ندارد و یا برحسب

اطلاعاتی که به دست آورده احتمال حریق عمدی توسط مخالفین و دشمنان بیمه‌گزار را پیش بینی می‌کند و یا بعضی عوامل اجتماعی موجب انصراف بیمه‌گر از قبول تعهد می‌شود.

● محدودیت تعهد :

اصل این است که بیمه‌گر حداکثر تا میزان مبلغ بیمه متعهد جبران خسارت

است. اما در مواردی بیمه‌گر برای خسارت قابل پرداخت محدودیت قایل می‌شود. در زیر به بعضی از این موارد اشاره می‌کنیم:

الف - اعمال فرانشیز:

گرچه اعمال فرانشیز در بیمه آتش‌سوزی کمتر متداول است ولی گاه به منظور خودداری از تشکیل پرونده برای خسارات کوچک و صرفه جویی در هزینه‌های اداری مبلغی به عنوان فرانشیز معین می‌شود، خصوصاً اعمال فرانشیز در بیمه خطرات تبعی مانند سیل و زلزله و خسارات ناشی از ترکیدگی لوله‌های آب بیشتر دیده می‌شود.

ب - اعمال قاعده نسبی:

در مبحث مربوط به اصول بیمه قاعده نسبی سرمایه و قاعده نسبی حق بیمه توضیح داده شد، در اینجا به موارد استفاده از آن به اختصار اشاره می‌کنیم:

- وقتی که بیمه‌گذار در هنگام صدور بیمه‌نامه اطلاعات کافی در اختیار بیمه‌گر نگذاشته باشد و در نتیجه نرخ حق بیمه کمتر از میزان مناسب معین شده باشد و قبل از اصلاح نرخ خسارتی وارد شود (البته در صورت عدم وجود سوء نیت بیمه‌گذار).

- وقتی که مبلغ بیمه از ابتداء صدور بیمه‌نامه کمتر از ارزش واقعی مال بیمه شده باشد (اعمال ماده «۱۰» قانون بیمه).

- در صورتی که در جریان اعتبار بیمه‌نامه ارزش مال بیمه شده محسوساً افزایش یابد. لازم به ذکر است که در بعضی از کشورها که نرخ تورم بالاست خصوصاً در انواعی از بیمه‌نامه‌ها مبلغ بیمه را تابعی از تغییرات شاخص قیمت‌ها قرار می‌دهند به این ترتیب با افزایش قیمت‌ها مبلغ بیمه خود به خود افزایش می‌یابد و در هنگام خسارت قاعده نسبی سرمایه اعمال نمی‌گردد.

به همین منظور در بعضی از بیمه‌ها نیز از تعیین مبلغ بیمه خودداری می‌شود و حق بیمه را نه بر مبنای مبلغ بیمه بلکه بر مبنای دیگری معین می‌سازند. مثلاً در بیمه هتل‌ها بر حسب درجه هتل و تعداد اطاق و در بیمه محصولات کشاورزی برحسب مساحت سطح زیر کشت.

-- در بیمه‌های خسارت اول یا اولین خسارت (First Loss) اعمال قاعده نسبی سرمایه با توافق قبلی بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار منتفی می‌شود. (ذیلاً توضیح داده شود)

-- وقتی که در حین اعتبار بیمه‌نامه در اثر اقدام بیمه‌گذار و یا عمل اشخاص دیگر خطر بیمه‌شده تشدید یابد و قبل از آنکه مراتب به بیمه‌گر اعلام و حق بیمه اضافی معین شود خسارت واقع گردد. (ماده «۱۶» قانون بیمه و اعمال قاعده نسبی حق بیمه)

- هرگاه تشخیص داده شود که تقصیر بیمه‌گذار در ایجاد حادثه و میزان خسارت مؤثر بوده است. مثلاً ثابت شود که در مواظبت از موضوع بیمه به وظیفه خود عمل نکرده است و یا در نجات اموال بیمه شده با آنکه امکانات لازم در اختیار او بوده است کوتاهی کرده است و یا در تعقیب نمودن مقصر حادثه و حفظ مدارک مسؤولیت او اهمال کرده باشد.

* لازم به ذکر است که در خصوص موضوع فوق و به موجب مواد «۲۲»، «۲۳» و «۲۷» شرایط عمومی بیمه‌نامه آتش سوزی مورد عمل شرکتهای بیمه به شرح زیر مقرر گردیده:

ماده (۲۲) مواردی که بیمه‌گذار حقوق خود را از دست می‌دهد: در موارد زیر قرارداد بیمه باطل است و حق بیمه دریافتی قابل استرداد نمی‌باشد. در صورتی که قسمتی از

حق بیمه وصول نشده و یا خسارتی پرداخت شده باشد بیمه‌گر محق در مطالبه آن خواهد بود: ۱ - کتمان حقایق یا اظهارات خلاف واقع عمدی بیمه‌گذار در پیشنهاد بیمه به نحوی که منجر به کاهش اهمیت خطر در نظر بیمه‌گر شده باشد.

۲ - بیمه کردن اموال به میزانی بیش از ارزش واقعی با قصد تقلب.

۳ - بیمه مضاعف مورد بیمه در مقابل همان خطر و مدت در نزد بیمه‌گر دیگر با قصد تقلب.

۴ - مباشرت و یا مشارکت در ایجاد خسارت عمدی در موضوع بیمه توسط ذوی الحقوق اعم از بیمه‌گذار و یا قائم مقام وی.

۵ - بیمه خطری که قبلاً تحقق یافته است. ماده (۲۳) وظایف بیمه‌گذار در صورت وقوع حادثه: در صورت وقوع حادثه بیمه‌گذار موظف است:

۱ - حداکثر ظرف پنج روز از زمان اطلاع وقوع حادثه بیمه‌گر را مطلع نماید.

۲ - حداکثر ظرف ده روز از زمان اطلاع وقوع حادثه بایستی کیفیت حادثه، فهرست اشیاء نجات داده شده، محل جدید آنها و مبلغ تقریبی خسارت را برای بیمه‌گر ارسال دارد.

۳ - برای جلوگیری از توسعه خسارت در موقع یا بعد از وقوع حادثه، کلیه اقدامات لازم را بعمل آورد.

۴ - بدون اجازه بیمه‌گر در مورد بیمه تغییراتی ندهد که تعیین علت حادثه یا ارزیابی خسارت را دچار اشکال نماید. مگر آنکه تغییرات در جهت تقلیل خسارت و یا رعایت منافع عمومی ضروری باشد.

۵ - ضمن همه گونه همکاری که بیمه‌گر برای تعیین حدود تعهدات خود بدان نیاز دارد حداکثر تا ۱۵ روز بعد از اطلاع از وقوع حادثه فهرست اموال موجود در روز حادثه، فهرست اموال از بین رفته و آسیب دیده و در صورت درخواست بیمه‌گر بهای آنها بلافاصله قبل از تاریخ حادثه را در اختیار بیمه‌گر قرار دهد.

ماده (۲۷) مواردی که موجب کاهش جبران

M P اطمینان داشته باشد درخواست بیمه خسارت اول می‌کند و از اعمال تخفیف در نرخ حق بیمه برخوردار می‌گردد، بدیهی است اگر محاسبه M P L به دقت صورت نگرفته باشد و خسارت وارد از حد معین شده تجاوز کند بیمه‌گر نسبت به مازاد آن تعهدی نخواهد داشت.

د - تعیین حد برای جمع خسارات احتمالی :

به نظر بعضی از صاحبان در بیمه آتش سوزی بیمه‌گر متعهد است کلیه خساراتی که در مدت اعتبار بیمه حاصل می‌شود به هر تعداد باشد جبران کند. در واقع از نظر این دسته نظر دیگر مبنی بر اینکه جمع تعهد بیمه‌گر در طول مدت بیمه معادل مبلغ بیمه است و از آن تجاوز نمی‌کند، همیشه و در تمام بیمه‌ها قابل اعمال نیست. (مانند بیمه‌نامه اتومبیل)

بیمه‌گر در مقابل خطر آتش سوزی روشی معمول است که به بیمه خسارت اول یا بیمه (First Loss) معروف شده است که به موجب آن تعهد بیمه‌گر مبلغ بیمه نیست بلکه حدی است که در بیمه‌نامه معین شده است این حد با توجه به ارزیابی خطر و پیش بینی حداکثر خسارت احتمالی برحسب درصدی از

مبلغ معین می‌شود که اصطلاحاً Maximum Possible Loss

(M.P.L) گفته می‌شود، معمولاً در مجموعه‌های بزرگ صنعتی و حتی مسکونی و تجاری امکان خسارت کلی در اثر حریق وجود ندارد زیرا ممکن است بخشهای مختلف مورد بیمه فواصل زیادی از یکدیگر داشته باشند به نحوی که سرایت حریق از یک بخش به تمام بخشها در شرایط عادی امکان پذیر نباشد. به این لحاظ در حالتی که بیمه‌گذار از محاسبه L

خسارت می‌شود: در موارد زیر بیمه‌گر می‌تواند پرداخت خسارت را رد نماید یا اینکه آن را به نسبت درجه تقصیر ذوی الحقوق اعم از بیمه‌گذار یا قائم مقام وی کاهش دهد :

۱ - هرگاه حادثه در اثر تقصیر ذوی الحقوق اعم از بیمه‌گذار یا قائم مقام وی روی داده باشد.

۲ - هرگاه بیمه‌گذار به وظایف مندرج در ماده «۲۳» عمل ننموده باشد و در نتیجه میزان خسارت افزایش یافته و یا به حقوق بیمه‌گر خدشه وارد آید .

ج - تعیین حد برای خسارت :

در بعضی موارد با توافق بیمه‌گر و بیمه‌گذار و به موجب شرایط بیمه‌نامه حدی پایین‌تر از مبلغ بیمه برای حداکثر تعهد بیمه‌گر در هر خسارت معین می‌شود، به خصوص در مورد خطرات تبعی از جمله سیل و زلزله چنین روشی متداول است. در مورد محدودیت تعهد

در بعضی از انواع بیمه طبیعت مورد بیمه و موضوع بیمه چنین محدودیتی را ایجاد می‌کند از جمله در بیمه تمام خطر مهندسی که کار معینی با مبلغ معین مورد تعهد بیمه‌گر است.

در هر بیمه‌ای که محدودیت جمع خسارت موجود باشد پس از هر خسارت تعهد بیمه‌گر برای بقیه مدت معادل تفاوت مبلغ بیمه و خسارت پرداختی است به عبارت دیگر برای خسارت بعدی کمبود مبلغ بیمه وجود دارد و در خسارت بعدی اعمال قاعده نسبی مطرح می‌شود که برای احتراز از آن باید به نسبت خسارت دریافتی، بیمه‌گذار حق بیمه اضافی پرداخت نماید تا در بقیه مدت پوشش بیمه‌ای کامل باشد. در این خصوص مفاد مواد شرایط

عمومی بیمه آتش سوزی مورد عمل بیمه‌گرهای شرکتهای بیمه ایرانی حاکی است که سرمایه بیمه در صورت وقوع خسارت، به میزان خسارت تقلیل می‌یابد، لکن بیمه‌گذار می‌تواند با پرداخت حق بیمه اضافی سرمایه بیمه را افزایش دهد. شرکتهای بیمه می‌توانند از تقلیل سرمایه تا ۵٪ بدون دریافت حق بیمه اضافی صرف‌نظر نمایند.

لذا بیمه‌گذاران بیمه‌نامه‌های حریق که مشمول دریافت خسارت می‌گردند جهت بقیه مدت بیمه می‌بایست به نکته مهم فوق‌الذکر به منظور جلوگیری از عواقب بعدی توجه نموده و به پرداخت حق بیمه اضافی مربوط و تکمیل پوشش بیمه‌ای خود اقدام نمایند. * نکته قابل توجه اینکه کلیه شرایط

مندرج در بیمه‌نامه اعم از شرایط عمومی و خصوصی می‌بایست به دقت از طرف بیمه‌گذار مورد مطالعه و تأمل قرار گیرد تا اگر محدودیتی به موجب شرایط مذکور وجود دارد آگاه باشد و در صورت نیاز (و با پرداخت حق بیمه اضافی) نسبت به رفع آن اقدام نماید که متأسفانه اکثر بیمه‌گذاران خصوصاً به مفاد مواد شرایط عمومی که اغلب در ظهر بیمه‌نامه و با حروف ریز چاپ می‌گردد توجه چندانی نمی‌نمایند و در موقع بروز حادثه دچار مشکل و نارضایتی می‌شوند.

بیمه‌های اشخاص (۲)

● عوامل مؤثر

در نرخ حق بیمه بیمه عمر :

از آنجا که موضوع تعهد بیمه‌گر در بیمه‌های عمر (زندگی) حیات و ممات بیمه شده می‌باشد، لذا از عوامل اصلی و مؤثر در نرخ حق بیمه بیمه عمر احتمالات حیات و ممات بیمه شده است که از طریق جداول مرگ و میر به دست می‌آید و با توجه به این مهم که جداول مذکور بر اساس سنین مختلف طبقه بندی گردیده و اصولاً با افزایش سن احتمال فوت نیز افزایش می‌یابد، لذا سن بیمه شده از عوامل اصلی تعیین نرخ حق بیمه می‌باشد. به این مضمون که هرچه سن بیمه شده بیشتر باشد نرخ حق بیمه خطر فوت او نیز بیشتر است.

جنسیت نیز از عوامل مؤثر در نرخ حق بیمه بیمه عمر می‌باشد. جداول مرگ و میر نشان می‌دهد که احتمال مرگ و میر زنان

نسبت به مردان در سنین مشابه کمتر است، لذا تعدادی از بیمه‌گرها نرخ حق بیمه فوت زنان را نرخهای کمتری نسبت به مردان در نظر می‌گیرند و یا در مورد نرخ حق بیمه افراد مؤنث تخفیف قائل شده و یا اضافه نرخهای آنان را نسبت به مردان با اغماض بیشتری بررسی و اعمال می‌نمایند.

شغل شخص بیمه شده نیز عامل مهمی در بیمه عمر می‌باشد و از آنجا که فوت به هر علت در بیمه عمر مورد تعهد بیمه‌گر است، لذا حداقل از دو نظر شغل در نرخ حق بیمه بیمه عمر مطرح است. یکی از لحاظ اینکه بعضی از مشاغل از نظر وقوع حادثه مشاغل پرخطری می‌باشند مانند مشاغل رانندگی حرفه‌ای، خلبانی، مأمورین آتش‌نشانی، دکل بند و ... و دیگر از لحاظ این مهم که بعضی از مشاغل نه به علت حادثه بلکه برای سلامتی بیمه شده مضر بوده و از این نظر او را در معرض خطر

فوت قرار می‌دهند مانند کارگرانی که با گازهای شیمیایی و سمی سروکار دارند و یا افرادی که در معادن کار می‌کنند.

باید یادآور شد که اصولاً با توجه به اینکه شغل و حرفه افراد مبین وضعیت اجتماعی و اقتصادی آنها می‌باشد، از این نظر نیز در بیمه عمر مورد توجه قرار می‌گیرد.

در خاتمه این موضوع باید متذکر گردید عوامل دیگری نیز در نرخ حق بیمه بیمه عمر مؤثرند که البته درجه تأثیر آنها به اندازه عوامل فوق‌الذکر نمی‌باشد از قبیل: ملیت و نژاد بیمه شده - محل جغرافیایی اقامت بیمه شده - اخلاق و عادات بیمه شده.

بدیهی است وضعیت سلامتی و تندرستی بیمه شده و سوابق بیماریهای خانوادگی و موروثی او نیز از عوامل مؤثر در نرخ حق بیمه بیمه عمر می‌باشد که در این مورد قبلاً توضیح داده شده است.

● بیمه عمر به شرط فوت :

در بیمه عمر به شرط فوت که به بیمه عمر زمانی نیز معروف گردیده، بیمه‌گر تعهد می‌کند، در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه‌گزار، برای مدت زمانی معین و در صورتی که بیمه شده در خلال آن مدت فوت نماید، مبلغ بیمه توافق شده را بپردازد، معمولاً و از جمله در شرکت‌های بیمه ایرانی حداکثر سن مورد تعهد بیمه‌گر در این بیمه‌نامه تا سن ۶۵ سالگی بیمه شده می‌باشد و به عبارت دیگر و برای مثال یک فرد ۲۰ ساله خود را می‌تواند به مدت ۴۵ سال یعنی تا ۶۵ سالگی بیمه عمر زمانی نماید.

نرخ حق بیمه این بیمه‌نامه ارتباط مستقیم با سن بیمه شده و مدت بیمه‌نامه دارد یعنی هرچه سن و مدت بیمه‌نامه بیشتر باشد نرخ حق بیمه بیمه‌نامه نیز بیشتر است.

این نوع بیمه‌نامه به دو صورت انفرادی (برای یک نفر) و گروهی (برای اجتماعی از بیمه‌شدگان، از قبیل کارکنان کارخانجات، ادارات و سازمانهای مختلف) صادر می‌گردد و در صورت فوت به هر علت بیمه شده در خلال مدت اعتبار بیمه‌نامه و اعم از اینکه علت فوت

حادثه و یا بیماری باشد و در هر نقطه از جهان که اتفاق افتد بیمه‌گر متعهد پرداخت مبلغ بیمه می‌باشد.

بیمه‌های عمر به شرط فوت در صورت عدم وقوع فوت دارای ارزش استرداد نمی‌باشند به این معنی که در صورتی که شخصی سالها دارای این تأمین بوده و تا پایان مدت بیمه‌نامه در قید حیات باشد بیمه‌گر متعهد استرداد هیچگونه مبلغی از حق بیمه‌های دریافتی نخواهد بود. به عبارت دیگر حق بیمه دریافتی از

بیمه‌گزار قسمت عمده‌اش مربوط به احتمال فوت بیمه شده است و به همین دلیل که علاوه بر احتمال فوت و هزینه‌های بیمه‌گر عامل مهم دیگری در محاسبات نرخ حق بیمه نقش ندارد، لذا اصولاً نرخهای این نوع بیمه‌نامه در مقایسه با انواع دیگر بیمه‌های عمر نرخهای نسبتاً نازلی می‌باشد که می‌توان همین نازل بودن نرخ حق بیمه را مزیت مهم این بیمه‌نامه نامید.

بیمه عمر زمانی از نظر مبلغ بیمه در سه نوع: یکنواخت، نزولی و صعودی صادر می‌گردد.

● بیمه عمر زمانی

(با مدت محدود)

یکنواخت یا همسطح :

معمولترین شکل بیمه عمر با مدت محدود بیمه‌نامه‌ای است با سرمایه یکنواخت یا همسطح که در طول مدت بیمه مبلغ بیمه به صورت ثابت و یکنواخت می‌باشد.

بیمه عمر با مدت محدود (موقت) نزولی یا با مبلغ بیمه کاهش یابنده :

این نوع بیمه‌نامه که صدور آن مورد استقبال نیز قرار گرفته و به صورت مستقل و یا مکمل و ضمیمه بیمه صادر می‌شود، بیمه‌ای است که با هدف حمایت شخص بیمه شده در مقابل بدهیهای او طرح ریزی گردیده و مبلغ بیمه (تعهد بیمه‌گر) سال به سال نسبت به مبلغ اولیه بیمه‌نامه کاهش می‌یابد و سرانجام در تاریخ انقضاء بیمه‌نامه به صفر می‌رسد.

بیمه عمر زمانی (موقت) با مبلغ بیمه صعودی یا افزایش یابنده :

در این بیمه‌نامه مبلغ بیمه که در صورت فوت بیمه شده پرداخت می‌گردد سال به سال و بر اساس یک ضابطه و یا جدول از پیش تعیین شده افزایش می‌یابد.

می‌توان از جمله موارد استفاده این بیمه‌نامه را مقابله با آثار تورم نیز قید نمود که مبلغ بیمه به میزان درصد تورم سالیانه افزایش یابد.

بدیهی است نرخ حق بیمه بیمه‌های عمر زمانی نزولی که به بیمه عمر وام مانده بدهکار نیز معروف است نسبت به انواع دیگر این بیمه‌نامه کمتر و نرخ حق بیمه بیمه عمر زمانی صعودی نسبت به انواع دیگر این بیمه‌نامه بیشتر است. بیمه‌نامه‌های عمر زمانی با اضافه نمودن شروطی از قبیل شرط قابلیت تجدید و یا قابلیت تبدیل بیمه‌نامه دارای جذابیت بیشتری می‌گردد.

● بیمه مختلط عمر

و پس انداز :

به موجب این بیمه‌نامه

علاوه بر پوشش بیمه عمر به شرط فوت (بیمه‌نامه نوع قبلی) بیمه‌گذار (بیمه شده) موجبات تشکیل سرمایه برای آینده را نیز فراهم می‌آورد که سرمایه مذکور می‌تواند برای تأمین مواردی از قبیل: تهیه مسکن، هزینه ازدواج، هزینه‌های تحصیلی و ... استفاده گردد.

بیمه عمر و پس‌انداز نیز مانند بیمه عمر زمانی برای مدت معین صادر می‌گردد و غالباً تا سن ۶۵ سالگی و یا ۷۰ سالگی بیمه شده را پوشش می‌دهد. تعهد بیمه‌گر در این بیمه‌نامه به این صورت است که در صورتی که بیمه شده در طول مدت قرارداد فوت نماید مبلغ بیمه به استفاده‌کننده(گان) پرداخت و همچنین در صورتی که بیمه شده در پایان مدت بیمه نیز در قید حیات باشد مبلغ بیمه به خود بیمه شده و یا استفاده‌کننده(گان) بیمه‌نامه پرداخت می‌گردد که با توجه به سن انقضای بیمه‌نامه ۶۵ یا ۷۰ سالگی مذکور غالباً تعداد کثیری از بیمه‌شدگان در پایان مدت بیمه زنده بوده و مبلغ بیمه را جهت تشکیل سرمایه دریافت می‌نمایند، به عبارت دیگر در بیمه عمر و پس‌انداز ایفاء تعهد بیمه‌گر قطعی و حتمی است اعم از اینکه بیمه شده در خلال مدت بیمه فوت نماید و یا در پایان مدت بیمه در قید حیات باشد.

نرخ حق‌بیمه این نوع از بیمه عمر نیز عمدتاً به دو عامل سن شخص بیمه شده و مدت بیمه‌نامه ارتباط دارد به این ترتیب که هرچه شخص بیمه شده جوانتر و مدت بیمه طولانی تر باشد نرخ حق‌بیمه کمتر است و برعکس.

بیمه‌های مختلط عمر و پس‌انداز دارای ارزش استرداد است به این معنی که در صورت عدم توانایی و انصراف بیمه‌گذار از پرداخت حق‌بیمه قسمت عمده حق بیمه‌های پرداختی بیمه‌گذار به عنوان بازخرید بیمه‌نامه از طرف بیمه‌گر مسترد می‌گردد و ضمن آنکه

بیمه‌گذار می‌تواند از محل ذخایر پس‌اندازی بیمه‌نامه خود وام نیز دریافت نماید. غالباً بیمه‌نامه‌های عمر و پس‌انداز از نوع با مشارکت در منافع صادر می‌گردند. بدین مضمون که علاوه بر مبلغ تعهد شده در بیمه‌نامه در منافع حاصل از سرمایه‌گذاری اندوخته‌های این نوع بیمه‌نامه نیز بیمه‌گذاران (استفاده‌کنندگان) سهیم می‌باشند و در واقع با این ابزار است که شرکت‌های بیمه مزایای بیشتری را به بیمه‌گذاران خود می‌دهند که بدین ترتیب موجب مقابله با آثار تورم نیز می‌گردد.

* مبلغ بیمه پرداختی از طرف بیمه‌گر در بیمه عمر زمانی و یا بیمه مختلط عمر و پس‌انداز می‌تواند به صورت یکجا و یا به صورت مستمری (اعم از مستمری مادام‌العمر و یا مستمری برای مدت معین) باشد که با توجه به نیاز بیمه‌گذار نحوه پرداخت آن در بیمه‌نامه مشخص می‌شود.

* اصولاً در انواع بیمه‌نامه‌های عمر، حق‌بیمه قابل پرداخت از طرف بیمه‌گذار می‌تواند به روش‌های زیر صورت پذیرد:

به صورت یکجا - در دفعات محدود و به صورت حق‌بیمه سالیانه.

شرکت‌های بیمه به منظور رعایت شرایط بیمه‌گذاران حق‌بیمه سالیانه را نیز به اقساط ماهیانه و سه ماهه و شش ماهه تقسیط می‌نمایند.

● بیمه تمام عمر :

در قرارداد بیمه تمام عمر فوت بیمه شده در هر زمان که اتفاق افتد موجب ایفاء تعهد بیمه‌گر می‌گردد. به عبارت دیگر بیمه تمام عمر دارای تاریخ انقضاء نبوده و تأمین دائمی تلقی می‌گردد. کلیه مزایا و شرایط بیمه‌های مختلط عمر و پس‌انداز را بیمه تمام عمر نیز حائز و به عبارت دیگر بیمه تمام عمر شکل کاملتر و دائمی‌تری از بیمه عمر و پس‌انداز

است. نرخ حق‌بیمه بیمه تمام عمر ارتباط مستقیم به سن بیمه شده دارد که برای متقاضیان جوان نرخ حق‌بیمه مناسب و نازل است.

* نکته قابل توجه و از مزایای مهمی که بیمه‌نامه‌های عمر در کشور ما برخوردارند. معافیت مالیاتی سرمایه بیمه عمر است و به عبارت بهتر استفاده‌کننده(گان) از مبلغ بیمه عمر هیچگونه مالیاتی نمی‌پردازند و از طرف دیگر حق بیمه‌های پرداختی بیمه عمر نیز جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی به شمار می‌آید.

● استثنائات از تعهد بیمه‌گر

در بیمه‌های عمر :

موارد عدم تعهد بیمه‌گر از نظر علت فوت در بیمه‌های عمر بسیار محدود و به موارد زیر منحصر می‌گردد:

خودکشی بیمه شده در صورتی که در طول دو سال اول مدت بیمه باشد (در بیمه‌های عمر گروهی ممکن است مدت مذکور کمتر و یا حتی حذف گردد و در واقع خودکشی بیمه شده مشمول تعهدات بیمه‌گر شود). فوت بیمه شده در صورتی که به علت جنگ باشد - فوت بیمه شده در صورتی که به علت پروازهای آکروباسی باشد.

نکته حائز توجه اینکه در موارد مذکور نیز در صورتی که بیمه‌نامه از نوع مختلط عمر و پس‌انداز باشد ذخایر ریاضی تشکیل شده تا زمان فوت پرداخت می‌شود.

-پوشش

در بخش آموزش شماره قبل ذیل تیتر خطر در بیمه آتش‌سوزی پاراگراف آخر حرف «نه» از جمله «بنابراین آنچه بیمه‌گر را متعهد می‌سازد در واقع سوختن تند یا شدید است که دارای شعله باشد، نه سوختن کند یا ناقص» جا افتاده بود که بدینوسیله اصلاح می‌گردد.

